

ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBA
PUSIAU NUOTOLINIO POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2025-01-14 Nr. TP-1

Vilnius

Posėdis įvyko 2025 m. sausio 14 d. 13 val. nuotoliniu būdu.

Posėdžio pirmininkė Dalia Urbanavičienė.

Posėdžio sekretorė Virginija Navickienė.

Dalyvavo: Etninės kultūros globos tarybos (toliau – EKG, Taryba) pirmininkė doc. dr. Dalia Urbanavičienė, EKG pirmininko pavaduotojas Jonas Rudzinskas, EKG nariai – Nijolė Balčiūnienė, Sandra Daugirdienė, Virginijus Jocys, Dr. Lina Leparskienė, prof. dr. Lina Petrošienė, doc. dr. Dalia Senvaitytė, dr. Žilvytis Šaknys, dr. Loreta Sungailienė, Ona Drobelenė, doc. dr. Rimantas Astrauskas, doc. Virginijus Kašinskas, Angelė Kavaliauskienė, Zigmas Kalesinskas, Olijardas Lukoševičius, Dr. Skaidrė Urbonienė; EKG specialistai – dr. Jolita Eidikonienė, Violeta Dubnikienė, Valia Skrodenienė, Valdas Voveris, Asta Žernienė, Virginija Navickienė, Gintaras Skamaročius, Jūratė Pancerova, Dr. Regina Mikštaitė-Čičiurkienė, Sigita Gailiuvienė.

Posėdyje dalyvavo viešnios tyrėjos Andželika Bylaitė ir Erika Ribašauskienė.

Posėdžio kvorumas yra.

Darbotvarkė:

1. Dėl EKG 2025–2027 m. strateginio veiklos plano ir 2025 metų sąmatos (10 min.);
2. Dėl Erikos Ribašauskienės atlikto „Etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo srityje veikiančių nevyriausybinių organizacijų veiklos galimybių tyrimo“ (30 min.);
3. Dėl dr. Andželikos Bylaitės atlikto tyrimo „Abiturientų santykio su lietuvių liaudies dainomis kaita“ (30 min);
4. Dėl atmintinų Kanklių metų 2026-aisiais metais (15 min.);
5. Dėl Nacionalinės Jono Basanavičiaus premijos laureatės Marytės Liugienės pagerbimo šventės surengimo (15 min.);
6. Dėl Aukštaitijos regioninės tarybos siūlymo patvirtinti bendrus atskirų etnografinių regionų etninės kultūros puoselėtojų pagerbimo nuostatus (20 min.);
7. Kiti klausimai.

Dalia Urbanavičienė pristatė posėdžio darbotvarkę. Darbotvarkei pritarta bendru Tarybos sutarimu.

1. SVARSTYTA. EKG 2025–2027 m. strateginio veiklos plano ir 2025 metų sąmata. Valia Skrodenienė pristatė EKG 2025–2027 m. strateginio veiklos plano projektą, EKG 2024 metų sąmatos įvykdymo ataskaitą ir EKG programos „Etninės kultūros valstybinė globa“ 2025 metų sąmatos projektą.

NUTARTA: 1. Patvirtinti EKG biudžeto išlaidų 2024 m. sąmatos įvykdymo ataskaitą; 2. Patvirtinti EKG 2025 – 2027 m. strateginį veiklos planą; 3. Patvirtinti EKG programos „Etninės kultūros valstybinė globa“ 2025 m. sąmatą.

2. SVARSTYTA. Erikos Ribašauskienės atlikto „Etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo srityje veikiančių nevyriausybinių organizacijų veiklos galimybių tyrimo“ pristatymas.

Erika Ribašauskienė pristatė atliktą „Etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo srityje veikiančių nevyriausybinių organizacijų veiklos galimybių tyrimą“ (pridedamas prie protokolo).

Dalia Urbanavičienė paprašė tyrėjos patikslinti duomenis pagal savivaldybes. Ji paklausė tyrėjos dėl patalpų suteikimo NVO: ar jos suteikiamos tik organizacijos registracijai, ar ir veiklai? Dalia Urbanavičienė paprašė tyrėjos patikslinti, kurios savivaldybės yra suteikusios NVO patalpas, kokiais pagrindais (ar panaudos, ar nuomos pagrindais).

Tyrėja patikslino, kad jei suteikiama veiklai, tai ne pastoviai, o tik tam tikrai konkrečiai veiklai (renginiui, susirinkimams ir pan.).

Dalia Urbanavičienė pasiūlė patikslintą tyrimą išsiųsti Tarybos nariams. Vėliau tyrimas bus paskelbtas EKG svetainėje ir pristatytas planuojamame renginyje apie naujausius EKG užsakymu atliktus tyrimus. Komentuodama tyrime gvildentą NVO rėmimo klausimą ji pastebėjo, kad NVO galėtų būti organizuojamas atskiras projektų konkursas, kad nereikėtų konkuruoti su biudžetinėmis įstaigomis, turinčiomis daug didesnius pajėgumus. Be to, savivaldybės paprastai neremia projektų, kuriuos teikia kitose savivaldybėse registruotos NVO.

Loreta Sungailienė pasidžiaugė naudingu tyrimu, pakomentavo, kad prie Kultūros ministerijos anksčiau veikė vien NVO projektų finansavimas, tuo sėkmingai naudojosi NVO. Vėliau projektų finansavimo funkcija perduota Lietuvos kultūros tarybai (toliau – LKT), bet etninės kultūros srityje NVO dalyvauja bendrame konkurse kartu su biudžetinėmis įstaigomis. Formuluojuant rekomendacijas ir pasiūlymus dėl projektų finansavimo, galima būtų pasiremti ir 2022 m. LKT užsakymu atliktu Etninės kultūros srities tyrimo duomenimis, kurio išvadose ir rekomendacijose teigiama, kad finansavimas etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo srities veikloms, bendruomenėms,

organizacijoms turi būti didinamas. Ji dar pastebėjo, kad kai kurios savivaldybės turi specialias programas, kur teikti paraiškas gali ir ne savivaldybės teritorijoje registruotos organizacijos, bet jų veikla turi būti susijusi su savivaldybės kultūros ar kitos srities veikla. Jei dalinis finansavimas papildomai yra gautas iš kitų šaltinių, iš nacionalinių šaltinių, tai irgi yra teigiamai vertinama. Loreta Sungailienė pasiūlė pristatyti tyrimą, jo išvadas ir pastebėjimus Lietuvos nacionalinio kultūros centro (toliau – LNKC) organizuojamuose seminaruose nematerialaus kultūros paveldo ir etninės kultūros specialistams.

Erika Ribašauskienė atkreipė dėmesį į LKT finansuojamų programų diskutuotinus pavadinimus (pvz., programa „Tolygi kultūros plėtra“ skirta tik regionams, bet didmiesčiams taip pat svarbi tolygi kultūros plėtra) ir apribojimus dėl pareiškėjų (pvz., „Etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo“ bei „Ugdymas kultūra“ programos skirtos tik pareiškėjams iš Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos miestų). Jos nuomone, šiose programose per daug dėmesio skiriama didiesiems miestams ir per mažai regionams.

NUTARTA: 1. „Etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo srityje veikiančių nevyriausybinių organizacijų veiklos galimybių tyrimą“ patikslinti, išsiųsti EKG nariams ir paskelbti EKG svetainėje; 2. Tyrimą pristatyti EKG renginyje, skirtame pristatyti EKG užsakymu parengtiems naujausiems tyrimams; 3. Siūlyti pristatyti tyrimą LNKC organizuojamuose seminaruose nematerialaus kultūros paveldo ir etninės kultūros specialistams, viešinti konferencijose ir kt.

3. SVARSTYTA. Dr. Andželikos Bylaitės atlikto tyrimo „Abiturientų santykio su lietuvių liaudies dainomis kaita“ pristatymas.

Dr. Andželika Bylaitė, pristatydama tyrimą „Abiturientų santykio su lietuvių liaudies dainomis kaita“ (pridedamas prie protokolo), atkreipė dėmesį, kad per 22 metus pasikeitė abiturientų požiūris į liaudies dainų aktualumą, per kelis dešimtmečius sumažėjo liaudies dainos perdavimas iš kartos į kartą. Dauguma apklaustų abiturientų pripažįsta lietuvių liaudies dainų reikšmę lietuvių tapatybei ir kultūrinio paveldo išsaugojimui, bet ne visi abiturientai liaudies dainas noriai sieja su savo kultūrine tapatybe: priešingai, dėl naujų technologijų poveikio jie liaudies dainas traktuoja kaip kultūrinę atgyveną, priešingybę šiuolaikinėms vertybėms. Tai rodo, kad liaudies dainų tradicijos susiduria su iššūkiais šiuolaikinėje visuomenėje, kurie suponuoja poreikį atnaujinti etninės kultūros ugdymo priemones ar formas, jas pritaikant prie šiuolaikinių jaunimo interesų.

Dalia Urbanavičienė priminė Tarybai, kad šis tyrimas ypač aktualus dėl to, jog 2025 m. paskelbti Lietuvių liaudies dainų metais. Gali būti, kad šių metų įgyvendinimas pakeis į labiau teigiamą pusę kai kurių abiturientų nuostatas. Šį tyrimą taip pat reikia išsiųsti Tarybos nariams,

paskelbti EKGTV svetainėje, pristatyti EKGTV renginyje, skirtame pristatyti EKGTV užsakymu parengtiems naujausiems tyrimams.

Angelė Kavaliauskienė išsakė susirūpinimą dėl tyrimo rezultatų, kad mažėja lietuvių liaudies dainų mokymasis per muzikos pamokas. Ji iškelė mintį, kad galbūt vertėtų ištirti muzikos mokytojų kvalifikaciją, jų susidomėjimą folkloru.

Tyrėja atsakė, kad muzikos mokytojai nebuvo apklausiami, nes šis klausimynas buvo skirtas abiturientams.

Dalia Urbanavičienė atkreipė dėmesį, kad būtent Lietuvos muzikos ir teatro akademija turėtų siekti, kad muzikos mokytojus būtų galima labiau sudominti folkloru, taip pat ta linkme galėtų daugiau padirbėti pedagogus rengiančios aukštosios mokyklos. Ji priminė VDU Švietimo akademijos parengtą ir ministerijos jau patvirtintą nacionalinę pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programą „Etnokultūra pagrindiniame ugdyme“, kurią bus pradeda įgyvendinti nuo kovo mėn. – reikėtų skatinti mokytojus dalyvauti šioje programoje, nes jos dalyviai įgis kompetencijų etnokultūros srityje, apimant ir dainas.

Virginijus Jocys atkreipė dėmesį į bendruomeniškumo vaidmenį mokantis liaudies dainų, kad būtų naudinga parengti liaudies dainų dainynėlius.

Nijolė Balčiūnienė išsakė didelį susirūpinimą, kad tyrimas parodė mažėjantį lietuvių liaudies dainų populiarumą dabartinių abiturientų gyvenime.

Loreta Sungailienė pasiūlė parengti spaudos pranešimą apie tyrimą ir paskelbti žiniasklaidos priemonėse. Ji pasiūlė surengti diskusiją ir paskelbti „Būdo“ žurnale. Lina Leparskienė pritarė šiai idėjai.

Virginijus Kašinskas, Zigmas Kalesinskas pasiūlė kuo plačiau skleisti tyrimą.

Tyrėja Andželika Bylaitė pasiūlė išsiųsti tyrimą apklausoje dalyvavusioms mokykloms. N

NUTARTA: 1. Išsiųsti tyrimo medžiagą EKGTV nariams; 2. Paskelbti tyrimą EKGTV svetainėje; 3. Tyrimą pristatyti EKGTV renginyje, skirtame pristatyti EKGTV užsakymu parengtiems naujausiems tyrimams; 4. Pasidalinti tyrimo rezultatais su tyrime dalyvavusiomis mokyklomis; 5. Kreiptis į žurnalo „Būdas“ redakciją pateikiant tyrimą ir siūlant surengti diskusiją šiuo klausimu, paskelbti ją žurnale.

4. SVARSTYTA. Atmintinų Kanklių metų 2026-aisiais metais tvirtinimas.

Dalia Urbanavičienė atkreipė dėmesį, kad Lietuvos Respublikos Seimas savo rezoliuciją „Dėl 2026 metais minimų Lietuvai svarbių įvykių ir asmenybių sukakčių“ papildė tik kvietimu paminėti Skriaudžių Kanklių ansamblio 120 metų sukaktį, o Taryba siekia plačiau – kad būtų atkreiptas visuomenės dėmesys į kankles kaip lietuviškos tapatybės simbolį, būtų skatinamas kanklių judėjimas.

Dėl to ji pasiūlė Tarybai savo nutarimu paskelbti 2026 metus atmintiniais Kankių metais papildant Seimo rezoliuciją (prie protokolo pridedamas EKG T nutarimo projektas).

NUTARTA: Patvirtinti EKG T nutarimą dėl Kankių metų paskelbimo, galutinę nutarimo redakciją pavesti parengti Daliai Urbanavičienei ir Loretai Sungailienei.

5. SVARSTYTA. Nacionalinės Jono Basanavičiaus premijos laureatės Marytės Liugienės pagerbimo šventės surengimas.

Dalia Urbanavičienė pristatė Nacionalinės Jono Basanavičiaus premijos nuostatuose įtvirtintą EKG T įpareigojimą po premijos įteikimo surengti Nacionalinės Jono Basanavičiaus premijos laureato pagerbimo ir darbų viešinimo renginį. Reikia pasitarti, kaip šiemet surengti premijos laureatės Marytės Liugienės pagerbimo renginį.

Sandra Daugirdienė pasiūlė šią šventę rengti Vilniaus Rotušėje vasario 17 ar 18 d., Vilniaus etninės kultūros centras (toliau – VEKC) apsiima padengti patalpų nuomos išlaidas. VEKC taip pat galėtų pasirūpinti vizualinės renginio dalies sukūrimu.

Loreta Sungailienė atkreipė dėmesį, kad dėl meninės programos reikėtų pasitarti su pačia Maryte Liugiene, kokie būtų jos pageidavimai.

Jonas Rudzinskas ir Virginijus Kašinskas pasiūlė kreiptis į Lietuvos televiziją.

Loreta Sungailienė ir Nijolė Balčiūnienė pasiūlė kviesti Lietuvos televiziją parengti reportažą apie laureatę.

Nijolė Balčiūnienė pasiūlė parengti pranešimą spaudai apie Mariją Liugienę.

Dalia Urbanavičienė pasiūlė sudaryti organizacinę grupę šventei organizuoti, į ją įtraukti Sandrą Daugirdienę, Joną Rudzinską ir prireikus pasitelkti kitus Tarybos narius.

NUTARTA: 1. Premijos laureatės pagerbimo šventę surengti Vilniaus Rotušėje vasario 18 d. 18 val.; 2. Sudaryti darbo grupę šventei organizuoti (Dalia Urbanavičienė, Sandra Daugirdienė, Jonas Rudzinskas); 3. Parengti pranešimą spaudai ir kviesti Lietuvos televiziją parengti reportažą apie laureatę.

6. SVARSTYTA. Aukštaitijos regioninės tarybos siūlymas patvirtinti bendrus atskirų etnografinių regionų etninės kultūros puoselėtojų pagerbimo nuostatus.

D. Urbanavičienė atkreipė dėmesį, kad šią idėją pasiūlęs Jonas Vaiškūnas nedalyvauja posėdyje, todėl vertėtų klausimą perkelti į kitą EKG T posėdį.

NUTARTA: Aukštaitijos regioninės tarybos siūlymą patvirtinti bendrus atskirų etnografinių regionų etninės kultūros puoselėtojų pagerbimo nuostatus svarstyti kitame EKG T posėdyje.

7. SVARSTYTA. Kiti klausimai.

Gintaras Skamaročius atkreipė dėmesį, kad Kultūros ministerijos tinklalapyje sausio 9 d. buvo paskelbtas kvietimas iki sausio 20 d. pateikti siūlymus dėl Vyriausybės programos įgyvendinimo plano kultūros srityje projekto. Jis paskatino parengti EKG T siūlymus Kultūros ministerijai.

Dalia Urbanavičienė sutiko, kad EKG T turėtų laiku pateikti siūlymus ir pažadėjo tai padaryti. Taip pat ji priminė, kad EKG T turėtų siekti susitikimo su kultūros ministru dėl svarbių etninės kultūros plėtros klausimų, (dėl galimybės įkurti Etninės kultūros skyrių Kultūros ministerijoje, dėl Tautos namų pavadinimo Nacionalinei koncertų salei ant Tauro kalno sugrąžinimo ir kt.).

NUTARTA: Parengti raštą Kultūros ministerijai dėl Vyriausybės programos įgyvendinimo plano kultūros srityje projekto.

Posėdžio pirmininkė

Dalia Urbanavičienė

Posėdžio sekretorė

Virginija Navickienė